

EL SUEÑO DE ALEJANDRIA de T.Moix

Dissabte 29 de març

11:00 h

Terenci Moix és un dels escriptors contemporanis de més ressò de la literatura catalana de l'últim terç del segle XX. Nascut el dia 5 de gener de l'any 1942 amb el nom de Ramon Moix Messeguer, al carrer de Ponent de Barcelona, en una entrevista explica: "Va ser gairebé al cinema Avinguda de la Llum. La mama estava veient *Luz de Gas* i li va tocar sortir-ne corrents i, al cap de pocs minuts vaig néixer al carrer de Ponent, número 36.

Fill d'una modista i d'un propietari d'un negoci de pintura, nebot de lleteres –passa moltes èpoques amb les seves tietes–, l'adolescent **Terenci Moix** estudia comerç i rep lliçons de taquigrafia, dibuix topogràfic i art dramàtic, a l'Escola Adrià Gual. "Sóc d'una família d'origen menestral", diu, "una família que em va inspirar, certament, la família de Bruno a *El dia que va morir Marilyn*; sí, una d'aquelles que a partir dels anys seixanta es va acomodar una mica i va entrar a la petita burgesia. El meu pare sempre ha tingut un negoci de pintura, un negoci que va passar de la fase manual, a començaments de segle, a la contractació d'un parell d'obriers amb relacions laborals gairebé familiars. Després va venir el "crack" de la guerra i la misèria dels anys quaranta, jo era petit, però recordo hores molt fotudes, i, a partir dels anys seixanta la cosa es va anar estabilitzant, com t'he dit."

L'any 1963 se'n va a París, amb un permís militar –estava fent el soldat, de voluntari, a la Brigada Topogràfica de l'Estado Mayor Central. Allà té diverses feines, i passa nits amb *beatniks* i bohemis a la llibreria Shakespeare and Company. Ja aleshores havia escrit dues novel·les policíiques, amb el pseudònim "Ray Sorel", i una novel·la de vuit-centes pàgines que es deia *Sodoma* i després, un cop revisada, *Orgía*. Així defineix els seus incipients passos a l'experiència de l'escriptura: "Als disset anys vaig començar a escriure segons principis de completa deshonestat..

Es tractava d'una novel·la de 800 fulls, que era el primer que feia i a més en castellà (això és lògic, car havia nascut a Barcelona en els postguerraires anys quaranta), i que responia, no cal dir-ho, a la típica necessitat d'adolescent egocèntric: jo era el bell mig del món i calia urgentment que els altres s'assabentessin d'allò que jo pensava, sentia o sofria

Si no era així, el món s'anava a desnodrir. Aquesta deshonestedat bàsica em va portar (suposo que a mesura que jo em desenvolupava quant a ésser en el món) a plantejar-me la literatura com un servei de tipus social: una mena d'arma que brandava amb tots els perills de la meva inexperiència."

El 1964 viatja a Londres, on desenvolupa també diverses tasques i tracta de guanyar-se la vida com pot; allà comença a escriure en anglès. Retornat el 1965 a Barcelona, comença la seva fulgurant carrera literària, que el duu a publicar, fins a l'any 1971, cinc llibres premiats en menys de cinc anys. Els dos primers llibres, però, defineixen el seu substrat cultural: un és en català, sobre el cinema, *Introducció a la història del cinema (1895-1967)*, l'any 1967; i l'altre és en castellà i sobre còmics, *Los Cómicos: arte para el consumo y formas "pop"*, el 1968. A partir d'aquí, la fulgurant carrera en matèria de ficció: *La torre dels Vicis Capitals* (1968) (Premi Víctor Català), *Onades sobre una roca deserta* (1969) (Premi Josep Pla en la seva primera edició, el 1968), *El dia que va morir Marilyn* (1969) (guanyadora del Premi Crítica Serra d'Or), *Món mascle* (1971) i *Terenci del Nil o Viatge sentimental a Egipte* (1971). Aquell mateix any 1971 rep, també, el premi Prudenci Bertrana per la novel·la *La increada consciència de la raça*.

Amb trenta anys, doncs, **Terenci Moix** ha tingut ja una peripècia vital i literària espectacularment precoç i prolífica. Ha passat llargues temporades a Londres, a París, a Roma i a Madrid, i ha viatjat per Suïssa, França, Itàlia, Grècia i Egipte. Aquest devessall de llibres i premis fa que comenci a ser sol·licitat per tots els mitjans escrits, de manera que comença a col·laborar setmanalment a *La Vanguardia*, *Tele-Exprés*, *Destino*, i posteriorment a *Fotogramas*. El cinema, els còmics, l'art popular, allò *camp*, la grandiloqüència egípcia, l'apassonament italià... aquesta creació frenètica i prolífica té diverses arestes. Ell mateix declara estar influenciat, també, pel "lliure flux d'associacions". La seva anglofília, ja revelada des d'aquella primerenca estada a Londres de l'any 1964, es revela, a més a més, en les traduccions que fa: una obra de teatre d'Edward Albee, l'any 1959, de molt jove, el *Tom Jones*, de Henry Fielding, o, ja posteriorment, *Hamlet* de Shakespeare, estrenat el 1980 i *Tendra és la nit*, de Francis Scott Fitzgerald, l'any 1990.

L'any 1974 s'estrena l'única obra de teatre escrita per ell, *Tartan dels micos contra l'estreta de l'Ensanxe* (1974), amb gran èxit de públic. Durant els anys setanta la seva obra segueix creixent: el 1974 i arran del seu viatge als Estats Units apareix la compilació d'articles *Terenci als USA; Sadístic, esperpèntic i àdhuc metafísic* (1976), i l'any 1978 apareix el primer volum dels dos que aplegarien tots els seus contes, sota el títol *Lilí Barcelona i altres travestís*. Dos anys més tard, el 1980, es publicaria el segon volum: *Assassinar amb l'amor i altres contes dels anys seixanta*. Pocs mesos després de la seva mort, el 2003, sortiria el volum que compila totes les seves narracions curtes.

Val a dir que en matèria de novel·la, però, després d'aquests primers anys de creació frenètica, Terenci, molest amb una certa tendència de la cultura catalana, o almenys amb una sèrie de polèmiques que va viure des del 1968, i que encerclaven la seva obra, va trigar més temps de l'habitual a publicar un llibre. De manera que entre els últims anys de la dècada dels setanta i principis dels vuitanta, es centra en altres aspectes de la seva carrera com a escriptor: intervé als mitjans de comunicació o es dedica a la seva traducció del *Hamlet* de Shakespeare.

Finalment publica, en castellà, *Nuestro virgen de los mártires*, el 1983. Les dues últimes dècades de la seva vida es decanta, de fet, per la utilització del castellà en les seves creacions literàries. Així doncs, publica, una rere l'altra, *Amami, Alfredo* (1984), *No digas que fue un sueño* (1986), *El sueño de Alejandria* (1989) i les seves memòries, ja als anys noranta. Ho fa en tres volums, sota el títol genèric de *El peso de la paja* ("una obra mestra" en paraules de Pere Gimferrer), i esglaonadament: el 1990 *El cine de los sábados*, el 1993 *El beso de Peter Pan* i finalment l'any 1998 *Extraño en el paraíso*. En castellà guanya també diversos premis literaris, d'entre els quals, amb un èxit rotund, el Planeta per la novel·la *No digas que fue un sueño*, el 1986. L'any 2003 és guardonat, així mateix, amb el premi Fernando Lara de novel·la per l'obra *El Arpista ciego* (2002). Els últims anys de la seva vida es dedica en gran part a escriure, com ja havia fet anys enrere en la seva etapa de col·laboracions a *Fotogramas*, sobre les estrelles de Hollywood dels anys quaranta, cinquanta, seixanta i setanta.

Publica, això sí, durant aquesta seva segona etapa en castellà, una última novel·la en català, vademècum i caricatura de la "cultureta" catalana dels anys seixanta i principis dels setanta. Es tracta de *El sexe dels àngels*, apareguda l'any 1992, tot i que en realitat l'havia estat escrivint i reescrivint des de feia anys. Rep la Medalla d'Or al Mèrit Artístic de mans de l'Ajuntament de Barcelona, l'any 2002.

Addicte al tabac, **Terenci Moix** mor a causa d'un emfisema pulmonar l'any 2003. Les seves cendres estan repartides entre el far d'Alexandria i el seu carrer natal, Joaquim Costa, del Raval barceloní. La transcendència de la seva mort va més enllà del món cultural i provoca a la ciutat de Barcelona un autèntic plany popular. L'any 2004 s'estrena al Teatre Romea de Barcelona *Terenci Moix. El pes de la palla*, un muntatge teatral basat en la vida de l'escriptor, sota la direcció de Xavier Albertí i amb dramaturgia de Lluïsa Cunillé. El caràcter de personatge públic de Terenci, doncs, es fa palès, no només amb la quantitat d'obituaris que apareixen als mitjans de comunicació el dia de la seva mort –Josep Maria Castellet, Pere Gimferrer, Joan de Sagarra, Maruja Torres, Robert Saladrigas, Romà Gubern, Manuel Vázquez Montalbán, Joaquim Molas, Joan Josep Isern, Isidor Cònsul, Julià Guillmon, Sergio Vila-Sanjuán i un llarg etcètera de personalitats de la cultura catalana i espanyola–, sinó també amb la presència de **Terenci Moix** com a personatge més enllà de la seva mort, com ho demostra el llibre *L'últim adéu, Terenci*, de Ramon Guitart, publicat el 2010. Existeix un Premi Terenci Moix de narració gai i lèsbic.

Premis

- **Premi Víctor Català** (1967): *La torre dels vicis capitals*.
- **Premi Josep Pla de narrativa** (1968): *Onades sobre una roca deserta*.
- **Premi Crítica Serra d'Or de novel·la** (1970): *El dia que va morir Marilyn*.
- **Premi Prudenci Bertrana** (1971): *La increada consciència de la raça*.
- **Premi Crítica Serra d'Or de novel·la** (1971): *Siro o la inconsciència creada de la raça*.
- **Premi Joan Estelrich** (1976): *Sadístic, esperpèntic i àdhuc metafísic*.
- **Premi Crítica Serra d'Or de conte** (1977): *La caiguda de l'Imperi Sodomita i altres històries herètiques*.
- **Premio Planeta** (1986): *No digas que fue un sueño*.
- **Premi Ramon Llull** (1992): *El sexe dels àngels*.
- **Premi Lletra d'Or** (1992): *El sexe dels àngels*.
- **Premio José Manuel Lara** (1996): *El amargo don de la belleza*.

Obra

Novel·la

- ***El dia que va morir Marilyn***. Barcelona: Edicions 62, 1969.
- ***Onades sobre una roca deserta***. Barcelona: Destino, 1969.
- ***Món mascle***. Barcelona: Aymà, 1971.
- ***La increada consciència de la raça: una història catalana, I***. Barcelona: Edicions 62, 1972.
- ***Nuestro virgen de los mártires: novela de romanos***. Esplugues de Llobregat: Plaza & Janés, 1983.
- ***No digas que fue un sueño***. Barcelona: Planeta, 1986; Barcelona: RBA, 1993; Barcelona: Círculo de Lectores, 1997.
- ***El sueño de Alejandría***. Barcelona: Planeta, 1988; Barcelona: RBA, 1994.
- ***Amami, Alfredo!: polvo de estrellas***. Esplugues de Llobregat: Plaza & Janés, 1990.
- ***Garras de astracán***. Barcelona: Planeta, 1991.
- ***La Herida de la Esfinge***. Barcelona: Planeta, 1991; Barcelona: RBA, 1994.
- ***El sexe dels àngels***. Barcelona: Planeta, 1992; Barcelona: Círculo de Lectores, 1993; Barcelona: Grup 62-Labutxaca, 2008.
- ***Venus Bonaparte***. Barcelona: Planeta, 1994; Barcelona: Círculo de Lectores, 1996.
- ***Mujercísimas***. Barcelona: Planeta, 1995; Barcelona: Círculo de Lectores, 1996.
- ***La Noche no es hermosa***. Barcelona: Círculo de Lectores, 1995.
- ***El amargo don de la belleza***. Barcelona: Planeta, 1996.
- ***El Arpista ciego: una fantasía del reinado de Tutankamón***. Barcelona: Planeta, 2002; Barcelona: Círculo de Lectores, 2002.
- ***Besaré tu cadáver***. Barcelona: Planeta, 2010.

Narrativa

- ***El sadismo de nuestra infancia***. Barcelona: Kairós, 1970.
- ***Crónicas italianas***. Barcelona: Seix Barral, 1971.
- ***Sadístic, esperpèntic i àdhuc metafísic***. Barcelona: Dopesa, 1976.
- ***Tres viajes románticos: (Grecia, Túnez, México)***. Esplugues de Llobregat: Plaza & Janés, 1987.
- ***El cine de los sábados***. Esplugues de Llobregat: Plaza & Janés, 1990; Barcelona: Círculo de Lectores, 1991; Barcelona: Planeta, 1998.
- ***El Beso de Peter Pan***. Esplugues de Llobregat: Plaza & Janés, 1993; Barcelona: Círculo de Lectores, 1994; Barcelona: Planeta, 1998.
- ***Màrius Byron***. Barcelona: Edicions 62, 1995.
- ***Extraño en el paraíso***. Barcelona: Planeta, 1998.

Prosa

- **Terenci del Nil: viatge sentimental a Egipte; seguit de Terra dels faraons.** Barcelona: Selecta, 1970.
- **Terenci als U.S.A.** Barcelona: Proa, 1974.
- **Sufrir de amores.** Barcelona: Planeta, 1995.
- **Els Barcelonins.** Barcelona: Edicions 62, 1988.
- **Chulas y famosas, o bien, La venganza de Eróstrato.** Barcelona: Planeta, 1999.

Narrativa breu

- **La Torre dels Vicis Capitals** Barcelona: Selecta, 1968; Barcelona: Edicions 62, 1972.
- **La Caiguda de l'imperi sodomita i altres històries herètiques.** Barcelona: Aymà, 1976; Barcelona: Edicions 62, 1988.
- **Lilí Barcelona i altres travestís. Tots els contes I.** Barcelona: Edicions 62, 1978.
- **"Lilí Barcelona"**, aparegut dins MARTÍ-OLIVELLA, Jaume (Ed., Pr.); REY-GRANGÉ, Carme (Ed., Pr.); PORQUERAS-MAYO, Albert (Ed., Pr.), *Antologia de la narrativa dels 70*. Barcelona: Abadia de Montserrat, 1980.
- **Assassinar amb l'amor i altres contes dels anys seixanta. Tots els contes II.** Barcelona: Edicions 62, 1980.
- **Narracions** [amb Montserrat Roig]. Barcelona: Edicions 62- Orbis, 1984.
- **El demonio.** Barcelona: Plaza & Janés, 1999.
- **Cuentos completos.** Barcelona: Seix Barral, 2003.
- **Tots els contes.** Barcelona: Columna, 2003.

Teatre

- **Tartan dels micos contra l'estreta de l'Ensanxe.** Barcelona: Edicions 62, 1974.
- **Quan la ràdio parlava de Franco o Vides de plexiglàs, de Josep M. Benet i Jornet (amb aportacions de Terenci Moix).** Barcelona: Edicions 62, 1980.

Crítica literària o assaig

- **Introducció a la història del cinema (1895-1967).** Barcelona: Bruguera, 1967.
- **Los Cómicos: arte para el consumo y formas "pop"** Barcelona: Llibres de Sinera, 1968.
- **Hollywood stories.** Barcelona: Lumen, 1971.
- **Las Grandes estrellas del cine.** Barcelona: La Vanguardia, 1984.
- **Mis inmortales del cine. Hollywood, años 40.** Barcelona: Planeta, 1991.
- **Suspiros de España: la copla y el cine de nuestro recuerdo.** Barcelona: Plaza & Janés, 1993; Barcelona: Circulo de Lectores, 1993.
- **Mis inmortales del cine. Hollywood, años 30.** Barcelona: Planeta, 2001.
- **Mis inmortales del cine. Años 60.** Barcelona: Planeta; Círculo de Lectores, 2003.
- **Historia social del cómic.** Barcelona: Bruguera, 2007.

Traduccions realitzades per l'autor/a

- ALBEE, Edward: *Una Historia del zoo* [Zoo story]. Manuscrit, entre 1959 i 1980.
- FIELDING, Henry: *Tom Jones* [Tom Jones]. Barcelona: Mateu, 1964. (De l'anglès)
- SCOTT Fitzgerald, Francis: *Tendra és la nit* [Tender is the Night]. Barcelona: Edicions 62, 1990. (De l'anglès)
- SHAKESPEARE, William: *Hamlet*. Barcelona: Aymà, 1980. (De l'anglès)
- WILDE, Oscar: *Salomé* [Salome]. Barcelona: Proa, 1995; Barcelona : Galàxia Gutenberg: Cercle de Lectors, 2005. (De l'anglès)